

Școala Națională De Studii Politice și Administrative
Școala Doctorală Multidisciplinară
Domeniul de Doctorat Științe Politice

Rolul parteneriatelor intersectoriale în dezvoltarea politicilor publice de tineret: o abordare colaborativă

- rezumat -

Coordonator științific:
Prof.univ.dr. Cezar Alexandru BÎRZEA

Autor:
Octavia-Andreea ADAM

București, 2024

Contextul cercetării

Societatea se află într-o permanentă schimbare, iar viteza de adaptare a statului la ritmul alert cu care nevoile cetățenilor apar este esențială în asigurarea bunăstării și creării unei societăți sustenabile. Din păcate, nevoile cetățenilor sunt mai mari în raport cu capacitatea statului de a le satisface, acesta aflându-se în incapacitatea de a genera bunuri și servicii pentru comunitate, păstrând în același timp și o calitate ridicată a acestora.

În cadrul prezentei lucrări voi realiza o analiză a situației tinerilor din România prin prisma măsurilor existente, a politicilor publice adresate segmentului și modul în care sectorul public își poate îmbunătăți cooperarea cu alți actori în vederea dezvoltării sectorului de tineret. Astfel, modelul vizat de cooperare între mai mulți actori este cel de guvernare colaborativă. Acest model presupune ca sectorul public împreună cu sectorul neguvernamental și cu cel privat să își asume în egală măsură implicarea și rezultatele inițiativelor din zona de tineret.

Cercetarea, prin structura sa, contribuie din punct de vedere teoretic prin identificarea modelului de guvernare colaborativă care ar putea genera un impact pozitiv în spațiul românesc. Dar, în același timp, cercetarea vine și cu o contribuție practică prin identificarea și analizarea elementelor guvernării colaborative în România și care sunt aspectele ce pot fi îmbunătățite.

Necesitatea cercetării

Prezenta cercetare vine ca răspuns la slaba capacitate de colaborare a actorilor statali și non-statali deopotrivă, a resurselor de care aceștia dispun, în dezvoltarea de politici publice pentru tinerii din România crescând șansele acestora de integrare socio-economică. Guvernarea colaborativă, instrumentul propus, poate veni ca opțiune pe termen lung în soluționarea problemelor identificate prin crearea de politici publice fundamentate pe nevoile reale ale tinerilor și implicarea activă a altor actori decât statul, cum ar fi societatea civilă prin organizațiile neguvernamentale și sectorul privat.

Obiectivul general al cercetării este *Identificarea și conceptualizarea procesului de comunicare și colaborare între sectorul public, mediul privat și sectorul neguvernamental în dezvoltarea de politici publice de tineret în România*. Astfel, pentru operaționalizarea obiectivului general, am stabilit următoarele obiective specifice:

OS.1. Identificarea și detalierea formelor de colaborare existente între cei trei actori în România.

OS.2. Identificarea principalilor factori care influențează atât în mod pozitiv, cât și în mod negativ colaborarea eficientă între cei trei actori.

OS.3. Identificarea percepțiilor și atitudinilor reprezentanților din sectorul public, sectorul privat și sectorul neguvernamental care pot influența pozitiv sau negativ, colaborarea intersectorială.

OS.4. Elaborarea unui set de recomandări în vederea optimizării procesului de colaborare între cei trei actori.

Ipoteza de cercetare *„Dacă cele trei sectoare (public, privat, neguvernamental) colaborează în dezvoltarea de politici publice pentru tineret, gradul de calitate al acestora ar crește*, nu are ca scop determinarea celor trei actori de a colabora punctual, ci se dorește o înțelegere a colaborării ca fiind o activitate sistemică.

Elementul de noutate al cercetării

Elementele de noutate ale cercetării constau în abordarea sistematică a guvernancei colaborative ca soluție pentru dezvoltarea politicilor publice destinate tineretului în România, un domeniu unde colaborarea intersectorială este slab reglementată din punct de vedere legislativ. Cercetarea aduce inovații în mai multe arii:

- Identificarea și conceptualizarea procesului de guvernanță colaborativă, adaptată specificului românesc și nevoilor tinerilor din România.
- Abordarea multidimensională a elementelor care influențează colaborarea intersectorială.
- Explorarea percepțiilor și atitudinilor actorilor implicați.
- Propunerea unui set de recomandări bazat pe analiza problemelor reale ale tinerilor.

Metodologia cercetării

În vederea realizării demersului științific, am utilizat atât instrumente de cercetare calitativă (interviul), cât și cantitativă (chestionarul), cu interpretare strict calitativă (rezultatele cercetării neputând fi extrapolate la întregul sector de tineret sau pentru alte sectoare de activitate). Prezenta cercetare are în componență o parte teoretică și o parte aplicată prin realizarea unui studiu de caz. În cadrul părții teoretice am analizat fenomenul guvernancei colaborative în raport cu noul management public și noua administrație publică, am prezentat cadrul european și cel național de intervenție pentru sectorul de tineret și situația tinerilor din România. În cadrul studiului de caz am realizat o cercetare de teren în cadrul căreia am urmări dacă elemente ce definesc guvernancea colaborativă se regăsesc în procesul decizional actual de generare de politici publice de tineret și dacă acest tip de colaborare se pretează în spațiul românesc și în ce circumstanțe.

În cadrul prezentei cercetării tipul de eșantionare ales este unul non-probabilistic, de conveniență. Motivele principale care au stat la baza alegerii acestui tip de eșantionare sunt resursele financiare și de timp limitate dar și accesul facil către anumite grupuri. Totodată, cercetarea este una exploratorie iar eșantionarea non-probabilistică poate ajuta în procesul identificării anumitor direcții, ipoteze ce pot fi testate ulterior printr-un set de metode mai riguroase.

Cadrul teoretic

Cercetarea se bazează pe conceptele de neoinstituționalism, Noul Management Public (NMP), Noua Administrație Publică (NAP) și guvernanta colaborativă. În contextul dinamic al guvernării moderne, procesul de elaborare de politici publice a evoluat influențat de interacțiunile dintre cei trei actori: stat, sectorul privat și societatea civilă prin organizațiile neguvernamentale. Această interacțiune arată o deschidere spre implicarea și altor actori față de cei statali, dar și o schimbare în care aceștia, instituțiile publice, aleg să interacționeze cu mediul extern pentru binele comun. Astfel, neoinstituționalismul oferă un cadru teoretic necesar pentru a înțelege această evoluție și cum aceste legături sunt modelate de reguli formale și informale, de normele și constrângerile instituționale care guvernează acțiunile și interacțiunile celor trei actori.

Legătura dintre cele trei concepte menționate mai sus este dată de autori precum Newman, Barnes, Sullivan & Knops, 2004; Hartley, Sørensen & Torfing; 2013; Christensen & Lægreid, 2011; Osborne, 2006; Ferlie, Hartley și Martin, 2003, susțin faptul că fenomenul empiric al guvernantei colaborative poate fi văzut ca parte a unei schimbări de paradigmă între sau coexistența unui nou management public și a unor noi discursuri de guvernanta publică în societatea contemporană - și că, în unele studii, acest lucru este abordat în relație la probleme mai generale precum reforma administrației, inovarea politicilor, valoarea publică etc.

Rezultatele cercetării

În urma cercetării realizate în cadrul studiului de caz am urmărit posibilitatea aplicării eficiente a modelului de guvernanta colaborativă propus de Ansell și Gosh. Dar, până la prezentarea concluziilor referitoare la eficiența modelului în contextul românesc aș dori să fac câteva precizări asupra conceptelor prezentate în capitolului dedicat cadrului teoretic.

Se observă faptul că modul de guvernare prezent în spațiul românesc face o tranziție informală de la o administrație performantă la o administrație deschisă colaborărilor cu factori interesați în generarea de politici publice, în cazul nostru de și pentru tineret.

Modelul de **governanță colaborativă** propus de Ansell și Gosh pune accent pe patru mari componente: condițiile inițiale, conducerea, designul instituțional și procesul colaborativ. Totodată aceasta prezintă o serie de vulnerabilități, care au fost confirmate și de rezultatele obținute în cadrul studiului de caz, acestea ar fi:

Idealismul excesiv și lipsa de aplicabilitate practică în contexte inegale - Modelul propus este unul teoretic, autorii luând în considerare cazul ideal în care toți actorii implicați sunt pe picior de egalitate, existând un echilibru între aceștia în ceea ce privește interesul, resursele pe care aceștia le alocă și puterea de a influența procesul decizional, fapt care în realitate nu se întâmplă.

Subestimarea importanței contextului politic și economic - Autorii consideră că provocările de natură politico-economică pot fi soluționate doar prin comunicare și deschidere către dialog, însă, în realitate, tocmai acești factori determină modul de colaborare între actori.

Complexitatea procesului decizional - Comunicarea este un element esențial în modelul propus dar aceștia nu iau în calcul consumul de resurse necesar acestui efort constant, resurse de care nu toți actorii dispun.

Subevaluarea importanței cadrului legislativ și instituțional - Deși modelul menționează designul instituțional, nu pune suficient accent pe importanța unui cadru legislativ clar și coerent care să sprijine colaborarea între părți. În multe contexte, lipsa unui cadru legislativ adecvat poate împiedica colaborarea, chiar dacă există bunăvoință între părți.

Dificultatea de a măsura succesul colaborării - Modelul nu oferă criterii clare pentru evaluarea succesului colaborării. În lipsa unor rezultate măsurabile sau a unor indicatori de performanță bine definiți, colaborarea poate deveni un scop în sine, fără să producă rezultate concrete pentru beneficiarii finali (tinerii, în acest caz).

Concluzionând, modelul propus de Ansell și Gosh necesită îmbunătățiri pentru a putea genera rezultate în ceea ce privește guvernarea colaborativă eficientă. Astfel, raportat la criticile prezentate mai sus, propun o serie de recomandări pentru adaptarea modelului în contextul românesc:

Instituirea unor structuri neutre care să faciliteze colaborarea între sectorul public, privat și neguvernamental. Aceste structuri pot include organizații de monitorizare sau consilii de guvernare colaborativă independente.

Consolidarea dialogului continuu și transparent printr-o implicare reală și constantă a tuturor actorilor, nu doar în momente punctuale. Crearea unor forumuri virtuale și locale poate sprijini incluziunea tuturor părților interesate.

Simplificarea birocrăției și adoptarea unor proceduri transparente și standardizate, care să permită o colaborare mai fluidă și mai puțin costisitoare din punct de vedere al timpului și al resurselor.

Angajarea tuturor părților în co-crearea soluțiilor pentru problemele tineretului, asigurându-se că fiecare actor are un rol clar, bine definit și resurse corespunzătoare pentru a contribui.

Principalele direcții viitoare de cercetare

Explorarea eficienței diferitelor tipuri de parteneriate intersectoriale - Realizarea unei analize comparative a diferitelor tipuri de parteneriate intersectoriale precum: public – privat, public – societate civilă, societate civilă – privat, dar cel mai important cel care reunește cei trei actori, și măsurarea impactului acestora asupra politicilor publice de tineret. Necesitatea explorării dimensiunii prezentate ar putea contribui pe viitor la identificarea modelului de colaborare cel mai eficient raportat la contextul diferitelor obiective și nevoi ale politicilor de/pentru tineret. Totodată, această viitoare direcție de cercetare este una necesară deoarece componenta de evaluare în România în cadrul acestui segment se află într-un stadiu incipient, așa cum am prezentat și în cadrul primului capitol.

De asemenea, pe lângă explorarea diferitelor tipuri de parteneriate menționate mai sus, un potențial parteneriat este cel în care este integrată o a patra entitate, respectiv mediul academic. Necesitatea de a analiza acest tip de parteneriat este dată de resursele de care dispune mediul academic în ceea ce privește cercetarea guvernantei colaborative la nivel de literatură de specialitate. Centrele de cercetare de care dispune pot pune la dispoziție date relevante în ceea ce privește diferitelor tipuri de parteneriate intersectoriale și contextul în care în urma acestora se pot obține cele mai bune rezultate.

Evaluarea impactului parteneriatelor asupra politicilor publice de tineret pe termen lung - Realizarea unei evaluări de impact a parteneriatelor asupra politicilor de tineret și a tinerilor ca beneficiari finali, ar contribui, pe termen lung, la dezvoltarea unor politici publice mai durabile și mai eficiente. De asemenea, în cadrul acestei evaluări a impactului, se pot urmări, în vederea îmbunătățirii, parametri precum: participarea în procesul decizional, participare la acțiuni de voluntariat, gradul de încredere în instituțiile statului etc. Totodată, această viitoare direcție de cercetare este una necesară deoarece componenta de evaluare în România în cadrul acestui segment se află într-un stadiu incipient.

Pentru o mai bună înțelegere a impactului parteneriatelor intersectoriale asupra politicilor publice de tineret se poate utiliza o evaluare de tip participativ, care să angreneze factorii interesați în procesul de evaluare.

Identificarea factorilor de succes și a provocărilor în implementarea parteneriatelor intersectoriale - Identificarea factorilor care determină succesul sau insuccesul unei colaborări intersectoriale este necesară pentru a crea un model de succes pe care părțile interesate să-l urmeze. Provocările unui astfel de tip de colaborare se regăsesc pe toată perioada de desfășurare a procesului, de la inițiere, implementare și până la asumarea responsabilității rezultatelor obținute. Așadar, etapa implementării necesită o analiză a factorilor care pot acționa asupra ei și pot perturba sau facilita procesul, asigurând pe viitor un mediu propice pentru dezvoltarea politicilor publice de și pentru tineret care să răspundă nevoilor tinerilor. Totodată, rezultate obținute în urma realizării demersurilor acestei direcții de cercetare, pot fi extrapolate și în cadrul implementării de politici publice destinate altor sectoare de activitate, unei tipologii diferite de beneficiari.

Percepțiile și atitudinile actorilor cheie față de parteneriatele intersectoriale - Realizarea unor studii calitative care să măsoare percepțiile și atitudinile actorilor cheie, a factorilor interesați (sectorul privat, sectorul public, societatea civilă prin ONG-uri, stakeholderi etc.) cu privire la aceste parteneriate intersectoriale, ar contribui la o mai bună înțelegere a factorilor care influențează pozitiv sau negativ o astfel de colaborare. Determinând contextul propice în care entitățile pot colabora, se va înregistra o eficientizare a acestuia.

Analiza comparativă a parteneriatelor intersectoriale în diferite țări sau regiuni - Compararea parteneriatelor intersectoriale din diferite țări sau regiuni poate oferi o înțelegere asupra sistemelor de guvernare și a culturilor respective și cum acestea pot influența procesul de colaborare în elaborarea de politici publice de și pentru tineret. Totodată, o astfel de analiză poate genera unul sau mai multe prototipuri de colaboră care să fie preluate de către anumite țări în funcție de tipul de guvernare pe care acestea îl au sau spre care tind.

Studiul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) și parteneriatele intersectoriale pentru Tineret - Analizarea modului în care parteneriatele intersectoriale contribuie în mod real la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, asumate de către Guvernul României prin Agenda 2030, privind componenta de tineret. Această analiză ar putea evidenția coerența intervențiilor de la nivel național cu direcțiile de la nivel european.